

VISIE OP WELZIJN

Meer burger, minder overheid, anders organiseren

november 2013

Inhoudsopgave

Samenvatting

Inleiding	4
Visie op inclusieve samenleving	5
Welzijn de definitie	8
De visie op welzijn	8
De kaders	9
Pijlers van welzijn	10
De rol van de gemeente en de betrokken spelers	11
Het vervolg	13
Bijlage 1 De piramide van burgerkracht en regie	14
Bijlage 2 Wat zijn de bakens van Welzijn nieuwe stijl	15
Bijlage 3 Regisserend Lochem	16
Bijlage 4 Visie op welzijn in relatie tot andere beleidskaders	17
Bijlage 5 Zorgtuin Gorssel	19
Bijlage 6 Repair café Lochem-Zuiderenk	20

Samenvatting

In 2010 hebben burgemeester en wethouders het collegeprogramma “Samen Ondernemend” vastgesteld. Hierin staat verwoord wat wordt beoogd met het vaststellen van de visie op welzijn:

“Met de instellingen voor het Sociaal Cultureel Werk (SCW Gorssel, Carion en Stichting Ouderenwerk Lochem) herzien wij de subsidieafspraken zodat ze beter passen bij onze doelen. Daarbij houden wij ook de huidige structuur van het sociaal cultureel werk tegen het licht en zoeken een antwoord op de vraag of de dienstverlening effectiever en efficiënter georganiseerd kan worden.”

Samen met de Sociaal Cultureel Werk, Stichting Ouderenwerk Lochem en Carion (tot december 2012) en de gemeente Lochem is het afgelopen anderhalf jaar gewerkt aan het formuleren van de visie op welzijn:

“De gemeente Lochem streeft naar een inclusieve samenleving, waaraan alle bewoners volwaardig kunnen meedoen. De gemeente schept ruimte zodat bewoners verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de kwaliteit van hun leven en leefomgeving. Burgers en hun eigen leefwereld staan centraal en, waar nodig en gewenst, worden eigen initiatieven van bewoners ondersteund. Samen met bewoners, maatschappelijke en uitvoerende organisaties werkt de gemeente aan het vergroten van de participatie, de leefbaarheid en sociale samenhang in de kernen.”

Om de vraag te kunnen beantwoorden wát de gemeente Lochem wil bereiken met de middelen die voor het welzijnswerk beschikbaar worden gesteld zijn een aantal uitgangspunten geformuleerd:

1. De burger is een zelfstandige actor in zijn leefwerelden en heeft een geheel eigen verantwoordelijkheid voor zijn/haar eigen welzijn en voor onderwerpen en ontwikkelingen in zijn/haar leefomgeving.
2. Inwoners van Lochem zetten zich naar vermogen in voor de samenleving;
3. Burgers de ruimte geven zélf aan de leefbaarheid, het welzijn, te werken;
4. Zoveel mogelijk werken vanuit wijken en kernen, dicht bij de burger;
5. We gaan uit van de piramide van burgerkracht en regie;
6. Er wordt gewerkt volgens een getrapte aanpak gericht op: preventie, eigen kracht, het sociale netwerk, vrijwillige inzet, van algemene en/of collectieve voorzieningen en tot slot van individuele voorzieningen.

Vanuit de geformuleerde visie op welzijn en rekening houdend met de uitgangspunten gaan de gemeente Lochem én spelers betrokken bij welzijn zich op 3 pijlers richten:

1. zelfsturing;
2. preventie, signalering, voorlichting & advies;
3. verbinden.

Bij het bevorderen van wél zijn is de burger als eerste aan zet. Hij/zij is verantwoordelijk voor het eigen welzijn. Hierbij ligt het eigenaarschap van een actie consequent bij de burger zélf. De rol van de burger is het zelf ontplooiën van (burger-)initiatieven.

De rol van de gemeente als de kaderstellende en regisserende opdrachtgever, is steeds duidelijk aangegeven wélke resultaten worden verwacht.

De rol van de spelers betrokken bij welzijn is divers, onder andere verbinden, faciliteren en partnerschap

Nadrukkelijk wordt aandacht besteed aan het voeren van de dialoog tussen de gemeente Lochem en de spelers betrokken bij het welzijn over beleidsdoelen, verwachtingen, rollen en financiering.

Inleiding

Collegeprogramma "Samen Ondernemend"

Het college heeft in 2010 het collegeprogramma 2010-2014 'Samen Ondernemend' vastgesteld waarin de ambities zijn benoemd en wordt aangegeven welke resultaten het College wil behalen. In programma 7, Zorg & Welzijn staat beschreven wat beoogd wordt met de visie op welzijn:

"Met de instellingen voor het Sociaal Cultureel Werk (SCW Gorssel, Carion en Stichting Ouderenwerk Lochem) herzien wij de subsidieafspraken zodat ze beter passen bij onze doelen. Daarbij houden wij ook de huidige structuur van het sociaal cultureel werk tegen het licht en zoeken een antwoord op de vraag of de dienstverlening effectiever en efficiënter georganiseerd kan worden."

Bij de tussenbalans die in de zomer van 2012 is opgemaakt is hierover geschreven:

"De samenwerking met de maatschappelijke organisaties is een lopend proces. In het najaar van 2012 wordt de conceptvisie op Welzijn vastgesteld, waarin een beeld van de inclusieve samenleving staat beschreven en hoe deze ondersteund moet worden door de gemeente en het maatschappelijk middenveld. In de tweede helft van 2012 wordt deze visie, na een brede werkconferentie, vastgesteld door de raad ten behoeve van het inspraaktraject. In het eerste kwartaal van 2013 verwachten we de vaststelling van de visie op Welzijn door de raad en vervolgens verwerking in de kadernota 2015. Vanuit deze visie wordt bepaald welke inzet van de welzijnsinstellingen nodig is om de doelen te behalen. Deze (nieuwe of aangepaste) inzet zal worden vastgelegd in de subsidieafspraken. Begin 2012 hebben de welzijnsinstellingen (SOL, Carion en SCW) het initiatief genomen om een nadere samenwerking te exploreren in een nieuwe structuur. De gemeente houdt de vinger aan de pols en neemt indien nodig een meer sturende houding aan."

Het proces dat tussen juli 2012 – juli 2013 is gelopen

Samen met SOL, SCW en Carion (tot en met december 2012) is de conceptvisie opgesteld, binnen de gedachtenlijn zoals die past in een maatschappelijke carrousel. Elke gesprekspartner praat mee vanuit eigen expertise en ervaring en probeert daarbij het belang van de eigen organisatie ondergeschikt te laten zijn aan het onderwerp. Uitgangspunt van het gekozen traject is dat de betrokken partners de conceptvisie zoals die is geformuleerd ook (uit-)dragen. Op deze manier wordt gestreefd naar draagvlak voor de visie bij twee grote spelers op het gebied van welzijn. Werken in een maatschappelijke carrousel betekent een zoektocht naar ieders rol, begrip krijgen voor elkaars standpunt, het steeds weer managen van elkaars verwachting en het formuleren van een gezamenlijk gedragen resultaat. Daarmee vraagt het proces meer tijd, reden dat het tijdspad zoals aangegeven in de tussenbalans niet haalbaar was.

In de periode van juli – december 2012 is in een aantal sessies met elkaar gesproken, om gezamenlijk de gedachten te vormen, elkaar te herkennen in gebruikte terminologieën en een basis te creëren om gezamenlijk de visie te formuleren en uit te dragen. Een eerste verkennende fase, met als doel op één lijn te komen. In de periode januari-februari 2013 is gewerkt aan de tekst van de conceptvisie.

In de periode maart-mei is de conceptvisie gedeeld met de besturen van de gemeente, het sociaal cultureel werk en stichting ouderenwerk Lochem. Daarnaast zijn beleidsmedewerkers en wethouders geïnterviewd en is de conceptvisie voor reactie voorgelegd aan een groot aantal spelers die betrokken zijn bij welzijn/welzijnswerk. Op 14 mei is een avond georganiseerd waarin de gemeente, SCW en SOL onder begeleiding van Movisie bouwstenen hebben opgehaald bij de aanwezige burgers en organisaties, voor verdere aanscherping van de visie op welzijn.

Naar aanleiding van deze inspraakronde, de bijeenkomst georganiseerd door de Wmo-raad op 11 september 2013 én de discussie in de gemeenteraad op 23 september 2013, is de conceptvisie aangevuld en aangepast en ligt nu de definitieve versie voor besluitvorming voor.

0. Visie op inclusieve samenleving

De gemeente Lochem wil een inclusieve samenleving zijn; een samenleving waarin iedereen mee kan doen. Hoe je een samenleving echter ook organiseert er zullen altijd uitvallers zijn, mensen voor wie deelnemen niet vanzelfsprekend is, die belemmeringen ervaren in het meedoen. Kiezen voor een inclusieve samenleving betekent kiezen voor (het werkwoord) 'includeren', opnemen in, insluiten in. Dat betekent kiezen voor verantwoordelijkheid nemen voor diegenen voor wie deelnemen niet vanzelfsprekend is. Een samenleving die inclusief wil zijn draagt zorg voor en nodigt uit tot heropname van haar 'uitvallers'.

Om dat doel te bereiken en te behouden zijn 2 netwerken van functies nodig,

1. een sociale basisinfrastructuur, er moet 'iets' zijn om in mee te doen
2. een sluitend netwerk van inkluderende functies, hulp als men (tijdelijk) niet mee kan doen

Wat verstaan we onder de begrippen 'sociale basisinfrastructuur' en ' inkluderende functies'.

De sociale basisinfrastructuur wordt gevormd door het geheel van al die voorzieningen en activiteiten die toegankelijk zijn voor en bijdragen aan ontwikkeling, gezondheid en welzijn van 100% van onze inwoners. Zowel de publieke, de publiek-private, de commerciële, de door verenigingen gerunde als wel de door burgerinitiatieven ontstane voorzieningen hebben we hier voor ogen.

Includerende functies zijn functies die die inwoners ondersteunen die door welke oorzaken dan ook belemmeringen ervaren in het meedoen of voor wie de ontwikkeling nu of in de toekomst bedreigd wordt. Deze functies worden veelal vervuld door professionals eventueel samen met vrijwilligers. Professionals die in de toekomst, zoals dat heet, 'gekanteld' werken.

Het '80 – 15 – 5' principe

Voor het grootste deel van onze inwoners, wij gaan uit van ongeveer 80%, is mee doen in onze samenleving min of meer vanzelfsprekend. Talloze voorzieningen die voor een belangrijk deel de sociale basisinfrastructuur vormen, dragen bij aan ontwikkeling en welzijn van de inwoners. Jongeren benutten ontwikkelingskansen in onderwijs en voor- en naschoolse voorzieningen; eenmaal klaar voor de arbeidsmarkt voorzien zij in hun eigen inkomen en dat van hun gezin. Diegene die naast of na hun gezin/familie en werk daar ruimte voor hebben, mensen die beschikken over een mate van 'wel-zijn' (zie citaat Tonkens verderop in de tekst), nemen verantwoordelijkheid voor talloze onbetaalde activiteiten. Die zijn van grote waarde voor het in stand houden van een belangrijk deel van de sociale basisinfrastructuur. Die zou zonder die inzet onbetaalbaar en van mindere kwaliteit zijn. De gepensioneerde Lochemer bewaart zo lang als mogelijk haar zelfstandigheid; dankzij de inzet van een grote groep vitale ouderen floreren veel voorzieningen.

In de levens van een kleinere groep inwoners, wij gaan uit van ongeveer 15%, doen zich echter tijdelijke situaties voor waardoor deelname, in het nu of in de toekomst, bedreigd wordt. Voorbeelden die zich op jonge leeftijd voor kunnen doen zijn bedreigingen als gevolg van taalachterstand, een achterblijvende ontwikkeling door een verstandelijke beperking, een ontwikkelingsbedreigende gezinssituatie of risico's door voortijdig schoolverlaten.

Ook lukt het niet alle volwassenen om duurzaam toe te treden tot de arbeidsmarkt, niet alle gezinnen lukt het om een minimuminkomen te verwerven. Voor mensen met een verstandelijke beperking is het op eigen kracht participeren niet vanzelfsprekend. De draagkracht voor de zorg in en rondom het huis kan beperkt raken door allerlei oorzaken. Ouderen krijgen te maken met afnemende vitaliteit en hebben dan ondersteuning nodig. Ook de overbelaste mantelzorger heeft op zijn/haar beurt weer zorg nodig.

In de levens van een nog kleinere groep, wij gaan uit van zo'n 5% van onze inwoners, zijn de belemmeringen om deel te nemen complex, we spreken dan van multiproblematiek. Deze inwoners hebben vaak langdurig te maken met meerdere problemen op verschillende leefgebieden, het voeren van eigen regie lukt dan vaak niet.

Nut en noodzaak van het '80-15-5' onderscheid

Gebruik maken van het '80-15-5'-onderscheid bergt het risico in zich van onnodig etiketteren, van bevestigen van afstand en daarmee misschien wel het creëren van die afstand. Vanuit de leefwereld van inwoners gebruik je een dergelijke systematiek niet, ieder mens is uniek, niemand is een schaap met 5 poten en elk mens kent in elke fase van zijn leven z'n eigen mogelijk- en onmogelijkheden. Of, hoe en waaraan mensen deelnemen 'maken ze zelf wel uit'.

Het '80-15-5'-onderscheid is dan ook een 'systeemwereld'-onderscheid, het is een beleidsinstrument om te bepalen wie waarvoor verantwoordelijkheid neemt, voor welke groep we welke middelen inzetten, het helpt om kerntaken te bepalen, om als er bezuinigd moet worden te bepalen welke groep wel en welke groep niet geraakt mag worden door die bezuinigingen. Ook in de regiediscussie helpt dit onderscheid, waar kunnen we als lokale overheid wel en waar niet verantwoord terugtreden. Het is, kortom, een instrument om de inrichting van de samenleving vorm te geven. Het gaat er niet om nu te bepalen wie op dit moment tot welke groep behoort, het doel is dat we een samenleving inrichten waar 100 % van de mensen een beroep kan doen op die voorziening die nodig is als hen in de toekomst iets overkomt waardoor deelnemen niet langer vanzelfsprekend is. Dat kan iedereen in zijn of haar leven een keer overkomen en dan is hulp (vaak tijdelijk) nodig. Dan willen mensen deel uit maken van een betrouwbare samenleving waar functies beschikbaar zijn die gericht helpen om weer mee kunnen doen of het eigen leven zo goed mogelijk in te kunnen richten.

Kenmerken van een inclusieve samenleving

- Een inclusieve samenleving kent een sociale basisinfrastructuur die door vele 'medeproducenten' wordt gemaakt.

Een inclusieve samenleving heeft een gevarieerd netwerk van uitnodigende en toegankelijke voorzieningen en activiteiten waar jong en oud zich verder in kunnen ontwikkelen. De Lochemer komt daar gewoonlijk graag zijn huis voor uit. Er moet ook iets zijn om aan mee te doen. Naast professionele voorzieningen kent Lochem naast bijvoorbeeld het 'Kunstweb' en het openluchttheater veel rijke 'webben' van uitnodigende activiteiten op het gebied van sport, cultuur en tal van terreinen. Ontmoeting en samen iets ondernemen verbindt en je kunt van elkaar leren.

Deelname heeft ook een preventieve werking, voorkomt uitval. Voorkomen is immers beter dan genezen. Alle preventieve functies, die uitval voorkomen en een systeem vormen om dreigende uitval te signaleren, zijn basisfuncties die deel uit maken van de basisinfrastructuur.

Voorbeelden zijn ook het CJG voor opvoedingsondersteuning; de zorgstructuur rondom de school en het ouderenvoetpad om zelfstandig functioneren te bevorderen.

Veel inwoners zijn co-creators van de inclusieve samenleving. Zonder betrokkenheid van mantelzorgers en de inzet van vele burgers als vrijwilliger zou een inclusieve samenleving niet kunnen bestaan.

Een inclusieve samenleving kenmerkt zich door het hebben van een opnamecapaciteit: de samenleving is in staat om mensen op te nemen. Voorzieningen moeten toegankelijk zijn, de bibliotheek organiseert een leesgroep voor laaggeletterden, het Jeugdsportfonds en stichting Leergeld helpen kinderen uit gezinnen met een minimum inkomen. Gebouwen moeten toegankelijk zijn voor rolstoelers, Lonely Lochem is opgericht om mensen te helpen hun eenzaamheid te verlichten, het Kinderknooppunt heeft oog voor die kinderen voor wie deelname aan de projecten iets bijzonders betekent. De voedselbank zet zich in voor mensen die moeilijk rond kunnen komen.

Het levert inwoners die zich inzetten voor welzijn ook iets op. Het stelt hen in staat een maatschappelijke bijdrage te leveren en talenten in te zetten. Prof. dr. Evelien Tonkens stelt dat de mate van welbevinden mede bepaald wordt door de mate waarin je meedoet aan de samenleving.

- Een inclusieve samenleving kent een sluitend netwerk van inkluderende functies ('trampoline'-functies)

Voor inwoners die door welke oorzaak dan ook, meestal tijdelijk ondersteuning nodig hebben, neemt de lokale overheid samen met professionele organisaties verantwoordelijkheid voor een sluitend netwerk van functies die (tijdelijke) belemmeringen in ontwikkeling of participatie weg te nemen.

Voor deze functies gebruiken we de metafoor van de trampoline om te illustreren dat de inzet van tijdelijke aard is, wel degelijk eigen inzet van betrokkenen nodig heeft en gericht is op weer aansluiten. Voorbeelden zijn opvoedingsondersteuning; de VVE-programma's om taalachterstand te verhelpen; jongerencoaches die voortijdig schoolverlaters begeleiden; schulddienstverlening, arbeidsre-integratie, de sociale werkvoorziening en verschillende functies voor ouderen en mantelzorgers. De lokale overheid heeft hier een regierol. De gemeente stuurt op samenwerking, er dient geïntegreerde zorg geboden te worden. Rondom de 'vindplaats' van kinderen, op de scholen en in de directe woonomgeving van gezinnen/inwoners werken verschillende professionals samen in wijk en kernteams.

Alle professionals werken 'gekanteld'. Dat wil zeggen dat in een zorgvuldige analyse van wat nodig is in de eerste plaats onderzocht wordt wat iemand wel op eigen kracht kan en in welke mate de sociale omgeving van iemand ingeschakeld kan worden. Alvorens voor een individuele compensatie wordt gekozen, wordt eerst gekeken naar de mogelijkheden van collectieve voorzieningen. De "Kanteling" is de benaming voor de werkwijze die in de Wmo al langer wordt toegepast. Dit is in toenemende mate de werkwijze van alle professionals in het sociale domein. Daar zien wij als lokale overheid op toe.

- Een inclusieve samenleving kent een vangnet voor mensen die te maken hebben (multi-) problematiek.

Mensen die te maken hebben met (multi-) problematiek kunnen rekenen op maatwerk. Vaak zijn het verschillende organisaties die op het terrein van hun specifieke professionaliteit een deelverantwoordelijkheid hebben. De lokale overheid speelt een rol als bijvoorbeeld Wmo voorzieningen nodig zijn of als een beroep gedaan wordt op WWB, WSW of schulddienstverlening. De lokale overheid heeft een regietaak in de coördinatie van zorg, in de zorg voor het nakomen van criteria als: één gezin/casus, één plan, één coördinator. Het 'Lokaal vangnet Huiselijk geweld en Multiproblemen' is een voorbeeld van een dergelijk overleg, waar de gemeente regie voert. Dit overleg heeft als doel om zoveel mogelijk multiprobleem-casussen in onze gemeente te kennen en de zorg te coördineren.

De rol van de lokale overheid met groeiende taken en slinkende middelen.

Na 2015 krijgt de gemeente er door de 3 decentralisaties nieuwe taken bij. De groep mensen waar de lokale overheid verantwoordelijkheid voor draagt, groeit, de middelen nemen echter af. De bezuinigingsopgave wordt groter, de noodzaak om keuzes te maken neemt toe. Een lokale overheid die de inclusieve samenleving hoog in haar vaandel heeft kiest dan in de eerste plaats voor die functies die includeren, kiest voor die mensen voor wie deelnemen niet vanzelfsprekend of mogelijk is. In een inclusieve samenleving wordt een groter beroep gedaan op eigen kracht en zelfredzaamheid van die inwoners die draagkracht over hebben.

De kerntakendiscussie bepaalt waar de overheid wel of niet wil terugtreden. In de visies op het nieuwe welzijn, sport, maatschappelijk accommodaties, cultuur en publieke gezondheidszorg wordt de rol van de lokale overheid nader bepaald.

In een inclusieve samenleving wordt het welzijn van de mensen nagestreefd, heb je mensen nodig die wél zijn en die willen bijdragen aan het welzijn van anderen. In de volgende hoofdstukken wordt nader ingegaan op de definitie van welzijn en de visie hier op.

1. Welzijn, de definitie

Op zoek naar een definitie, zijn bij de meeste definities steeds dezelfde overeenkomsten zichtbaar:

- Het gaat om welbevinden in lichamelijk, psychisch en sociaal opzicht.
- Het betreft een individuele beleving.
- Het staat los van de welvaart, maar welvaart (of het ontbreken daarvan) heeft wél invloed op het wél zijn.
- Het wordt voor een belangrijk deel bepaald door de eigen privéomgeving en de relaties die mensen hebben met familie, burens, vrienden, collega's, et cetera.
- Een invulling van de dag is van belang; net als "een bijdrage leveren aan" of "actief zijn", zich ontwikkelen, meedoen.

De **definitie van welzijn** die de kern raakt is

Het welbevinden van mensen in fysiek, psychisch en sociaal opzicht.

Wie zijn betrokken bij het vergroten van het welzijn

Veel partijen zijn betrokken bij het vergroten van het wél zijn, het welbevinden, van de inwoners van de gemeente Lochem. Bovenal zijn als eerste burgers aan zet.

Daarnaast bestaat het speelveld uit meerdere spelers die betrokken bij welzijn. Het betreft niet alleen welzijnsorganisaties die zich beroepshalve bezig houden met het bevorderen van welzijn, maar bijvoorbeeld ook burgerinitiatieven, sport- en cultuurverenigingen, dorpsraden, buurtverenigingen, zorgorganisaties, woningbouwverenigingen, kerken, bedrijven, instellingen etc.

2. De visie op welzijn

2.1 De visie op welzijn

Er verandert veel in het landschap van Zorg & Welzijn met de huidige transitie. Bij het formuleren van de visie op welzijn is daarom aansluiting gezocht bij de visies rondom de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) én de drie transitie op het sociale domein. Voor deze laatste heeft u op 8 april 2013 de visie "Bouwen op de kracht van de lokale samenleving" vastgesteld.

De visie op welzijn luidt als volgt:

Visie op Welzijn

De gemeente Lochem streeft naar een inclusieve samenleving, waaraan alle bewoners volwaardig kunnen meedoen. De gemeente schept ruimte zodat bewoners verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de kwaliteit van hun leven en leefomgeving. Burgers en hun eigen leefwereld staan centraal en, waar nodig en gewenst, worden eigen initiatieven van bewoners ondersteund. Samen met bewoners, maatschappelijke en uitvoerende organisaties werkt de gemeente aan het vergroten van de participatie, de leefbaarheid en sociale samenhang in de kernen.

2.1 Welzijn in relatie tot de Wet maatschappelijke ondersteuning

Met de komst van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is de nadruk verlegd van "wat mensen niet meer kunnen" naar "wat mensen nog wel kunnen". Eigen kracht behouden en bevorderen vormt de kern van de Wmo. Maar ook het nemen en bevorderen van medeverantwoordelijkheid voor elkaar en daarmee voor de samenleving, hoort daarbij. Hier ligt de aansluiting met de visie op welzijn.

Welzijn vervult de bindende functie die nodig is om het doel van de Wmo (eigen kracht behouden en bevorderen en medeverantwoordelijkheid nemen voor elkaar en de samenleving) te realiseren.

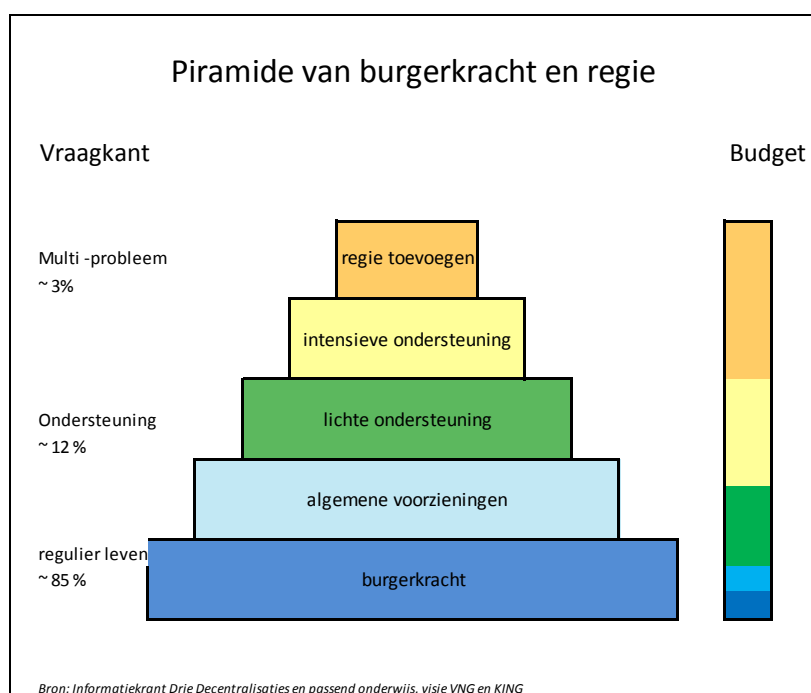
Daarmee vormen spelers die zich bezighouden met welzijn de verbindende factor die nodig is om de doelstellingen van de Wmo te realiseren.

3. De kaders

3.1 Uitgangspunten

Om de vraag te kunnen beantwoorden wát de gemeente Lochem, binnen de vastgestelde visie, wil bereiken met de middelen die voor het welzijnswerk beschikbaar worden gesteld, wordt een aantal uitgangspunten gehanteerd:

1. De burger is een zelfstandige actor in zijn leefwereld, (naast de overheid en andere maatschappelijke organisaties) en heeft een geheel eigen verantwoordelijkheid voor zijn/haar eigen welzijn, maar ook voor onderwerpen en ontwikkelingen in zijn/haar leefomgeving.
2. Inwoners van Lochem zetten zich naar vermogen in voor de samenleving.
3. Burgers de ruimte geven zélf aan de leefbaarheid, het welzijn, te werken.
4. Zoveel mogelijk werken vanuit wijken en kernen, dicht bij de burger.
5. We gaan uit van de piramide van burgerkracht en regie¹ waarbij:
 - 80% van de Lochemse samenleving zonder majeure problemen het leven door komt.
 - 15% van de Lochemse inwoners op enig moment in het leven een tijdelijk ondersteuningsbehoefte heeft,
 - 5% van de Lochemse inwoners op een of andere manier een meer permanente vorm van ondersteuning nodig heeft.Voor inwoners die tijdelijke ondersteuning nodig hebben is een trampolinefunctie beschikbaar en de meer kwetsbare inwoners een vangnet.
6. Er wordt gewerkt volgens een getrapte aanpak gericht op: preventie, eigen kracht, gebruik maken van het sociale netwerk, van vrijwillige inzet, van algemene en/of collectieve voorzieningen en tot slot van individuele voorzieningen. De acht bakens van het Nieuwe Welzijn² zijn hierbij een goed handvat.

Uitgangspunt 5 de piramide van burgerkracht en regie

¹ Voor een uitgebreidere beschrijving van de piramide van burgerkracht en regie wordt verwezen naar bijlage 1

² Voor een uitgebreide beschrijving van de acht bakens wordt verwezen naar bijlage 2

3.2 Pijlers van Welzijn

Op basis van de geformuleerde uitgangspunten én in relatie tot de geformuleerde visie op welzijn komen de 3 onderstaande pijlers naar voren waarop de gemeente Lochem én de organisaties betrokken bij welzijn zich gaan richten:

1. Zelfsturing
2. Preventie, signalering, voorlichting & advies
3. Verbinden

Pijler 1 Zelfsturing

Bij het bevorderen van wél zijn, is de burger, als zelfstandige actor, als eerste aan zet. Hij/zij is verantwoordelijk voor het eigen welzijn.

De piramide van burgerkracht en regie, ook van toepassing op de Lochemse samenleving, die in de transities veel gebruikt wordt als denkkader, geeft een goed inzicht in de kracht van de samenleving. De basis van deze piramide laat zien dat het grootste deel van de inwoners van de gemeenten voldoende goed in staat is voor zichzelf en hun directe omgeving (familie, burens, vrienden) te zorgen. Zij regelen hun eigen welzijn, lossen de problemen die ze tegenkomen zelfstandig op en nemen op hun eigen manier deel aan de samenleving.

Professor dr. Evelien Tonkens, bijzonder hoogleraar actief burgerschap (Universiteit van Amsterdam) sprak tijdens het Welzijnsdebat in november 2012. De titel van haar presentatie was “De stille revolutie in de wijk, Welzijnswerk vanaf 2013”. In haar presentatie beschrijft ze dat de mate van welzijn/welbevinden mede wordt bepaald door de mate waarin je mee doet in de samenleving. Een bijdrage kunnen leveren aan, je kunnen ontwikkelen, maatschappelijke betrokkenheid voelen/ervaren. Het beperkt zich hier niet alleen tot arbeidsparticipatie, maar álle activiteiten die de participatie bevorderen vallen hier onder.

Het gezichtspunt is dat

- het grootste deel van de inwoners van Lochem goed in staat is om zijn/haar eigen welzijn te organiseren en daar ook een verantwoordelijkheid in heeft en neemt, én
- dat enige vorm van meedoen in de samenleving het welbevinden verhoogt.

De pijler zelfsturing gaat er van uit dat de burger zélf in actie komt. Er zit verschil tussen zelfsturing en burgerparticipatie. Ligt bij deze laatste de nadruk op de “óverheid in actie met burgers, bij zelfsturing ligt de nadruk op de búrger in actie”³. Bij zelfsturing ligt het eigenaarschap van een actie consequent bij de burger zélf, bij burgerparticipatie ligt het eigenaarschap bij de overheid. Daarbij gaat het niet om de vraag wat het beste is burgerparticipatie of zelfsturing, maar wat in welke situatie het beste werkt.

Daarmee is zelfsturing is niet de zoveelste methodiek om burgers mee te laten doen maar is meer een route waarlangs burgers zélf werken aan verbetering van de leefbaarheid in hun directe leefomgeving. Hierbij past een terughoudende overheid die ruimte biedt aan nieuwe initiatieven en die een weg zoekt hóe deze initiatieven (de kracht van de samenleving) zich verhouden tot de (bestaande) politiek-bestuurlijke omgeving. Met andere woorden een overheid die actief meedenkt over en meewerkt aan het creëren van ruimte voor zelfsturing.

Aandachtspunt hierbij is dat zelfsturing niet overal in gelijke mate en vanzelfsprekend aanwezig is. Verschil mag er zijn, maar de pijlers “preventie, signalering, voorlichting & advies” (pijler 2) en “verbinden”(pijler 3) kunnen een rol spelen in de afweging of verschillen die ontstaan acceptabel zijn of dat er een aanjaagfunctie nodig is om de verschillen te verkleinen.

Voorbeelden van zelfsturing zijn:

Dorpsraden

Zorgtuin Gorssel (zie bijlage 5 voor een uitgebreide beschrijving)

Pijler 2 Preventie, signalering, voorlichting & advies

Preventie, signalering, voorlichting & advies zijn de middelen om de kracht die voortkomt uit pijler 1 te

³ Citaat Jan Custers “Burgers in Actie”(MO/Samenlevingsopbouw, jaargang 31 nr 233)

versterken. Bewustwording van de eigen situatie creëren, het vergroten van kennis en vaardigheden, bevorderen dat iedereen mee kan blijven doen binnen zijn of haar eigen mogelijkheden. Door vroegtijdig signaleren van problemen en het aandragen van de sociale agenda in de kernen/wijken kunnen spelers betrokken bij welzijn een actieve rol spelen in de positieve beïnvloeding van de samenleving. Het doel is te voorkomen dat individuele en/of maatschappelijke problemen verergeren. Het is daarom belangrijk om aan de voorkant te investeren onder het motto “voorkomen is beter dan genezen”. Als geconstateerd wordt dat hulp nodig is wordt doorverwezen naar de juiste ondersteuning.

Voorbeelden van preventie zijn :
Opplusproject Lochem
Thuisadministratie van Humanitas

Pijler 3: Verbinden

‘Verbinden’ is een centraal begrip als het gaat om de inzet van spelers die zich bezighouden met welzijn. Daarmee wordt bedoeld; samenbundelen, met elkaar in verband brengen, samenwerking tot stand brengen. Verbinden in de meest brede zin van het woord.

- Verbinden van de sociale omgeving met de fysieke omgeving
- Verbinden van formele en informele zorg
- Verbinden van het collectief (groepen) met de individu
- Verbinden van mensen met verschillende achtergronden, leeftijden, etc.
- Verbinden van burgers met hun woonomgeving, wijk/kern
- Verbinden van burgers met (in-)formele zorg en/of functies en/of voorzieningen

Verbinden als smeerolie voor de samenleving. Steeds vanuit een behoefte, een vraag, een situatie, een aanleiding. Benaderd vanuit het uitgangspunt wijk- en kerngericht werken, waarbij burgers/gemeenschappen zelf aangeven wanneer zij professionele ondersteuning nodig hebben. Het gaat hier om meer dan het verbinden door “een gezellig praatje”, hier betreft het ook verbinden door van elkaar te leren en samen te werken.

Voorbeelden van verbinden zijn:
Speeltuinverenigingen
Repair café (zie bijlage 6 voor een uitgebreide beschrijving)

4. De rol van de gemeente Lochem en de betrokken spelers

De acht bakens⁴ van Welzijn Nieuwe Stijl

Gemeente Lochem en de spelers betrokken bij het welzijn staan samen voor het oplossen van maatschappelijke problemen. Deze visie op welzijn is dan ook het uitgangspunt om het gemeentelijk beleid en de inzet van spelers betrokken bij het welzijn op een nieuwe manier met elkaar te verbinden. Belangrijk hierin is de wijze waarop de gemeente afspraken maakt met de betrokken partners over de realisatie van de beleidsdoelen (de regierol van de gemeente). Hierbij kunnen de acht bakens die worden gehanteerd bij Welzijn Nieuwe Stijl een handvat bieden.

Deze bakens geven niet alleen de spelers die betrokken zijn bij welzijn richting voor het verbeteren van kwaliteit en professionaliteit in hun relatie tot de burger. Ze kunnen ook worden gebruikt worden om de rol tussen gemeente en spelers betrokken bij welzijn verder te verduidelijken en opdrachten daar aan te toetsen.

4.1 De rol van de burger

Zelfsturing is een rol van de burger, waarbij de nadruk, zoals al eerder is beschreven, ligt bij de burger in actie. Hij/zij is steeds de eigenaar van de actie. Bij het bevorderen van wél zijn, is de burger, als zelfstandige actor, als eerste aan zet. Hij/zij is verantwoordelijk voor het eigen welzijn. De rol van de burger is het zelf ontplooiën van (burger-) initiatieven. Mensen in een gemeenschap gaan aan de slag gaan met elkaar binnen de sociale verbanden waarvan ze deel uitmaken. Met behulp van sociale media is het makkelijker om verschillende vormen van zelforganisatie te realiseren.

⁴ Voor een uitgebreide beschrijving van de 8 bakens wordt verwezen naar bijlage 2

4.2 De rol van de gemeente

De rol van de gemeente Lochem als kaderstellende opdrachtgever⁵ wordt beïnvloed door de ontwikkeling vanuit Regisserend Lochem. Op basis van de maatschappelijke vraagstukken die in de gemeente Lochem leven, wordt bepaald wát moet worden bereikt en welke rol de gemeente Lochem daarin aanneemt (retro in control, maatschappelijke carrousel, manoeuvres in de markt of flashmob). De sociale agenda wordt gemaakt aan de hand van de signalen uit de samenleving vanuit burgerinitiatieven of signalen van spelers betrokken bij welzijn.

Daarnaast schept de gemeente ruimte, zodat bewoners verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de kwaliteit van hun leven en leefomgeving. Hierbij past een rol die faciliteert, ondersteunt of stimuleert.

Naast het bepalen van de sociale agenda is de gemeente Lochem ook degene die bij complexe problemen, waarbij verschillende disciplines zijn betrokken, een rol voor zichzelf weggelegd ziet. Dat kan in de voorwaardenscheppende sfeer, bijvoorbeeld door samenwerking van relevante ketenpartners te stimuleren/te eisen.

In samenspraak met de spelers die betrokken zijn bij het welzijn, zal de gemeente Lochem duidelijk aangeven welke resultaten zij verwacht.

4.3 De rol van de spelers betrokken bij welzijn

Voor de spelers betrokken bij welzijn zijn diverse rollen te beschrijven. Er worden er een aantal genoemd:

1. Verbinden vanuit de vraag van de burger, met inzet van de kwaliteit van de burger.
2. Faciliteren en ondersteunen van burgerinitiatieven en vrijwillige inzet,
2. Partnerschap in integrale netwerkorganisatie,
3. Signaleren welke behoeften er spelen en dit, vanuit de vraag, vertalen naar een passend aanbod / doorverwijzen.
4. Het ondersteunen bij het bereiken van de doelen, de maatschappelijke effecten, vanuit de sociale agenda.

4.4 Verantwoordelijkheden / eigenaarschap

Het streven is een inclusieve samenleving. Belangrijk is dat de gemeente Lochem, samen met de inwoners, maatschappelijke- en uitvoerende organisaties voorwaarden scheppen om een inclusieve samenleving te vormen. Dit is niet een exclusieve verantwoordelijkheid van de gemeente Lochem. De vragen die steeds gesteld moeten worden zijn

- "Wat is van de gemeente en wat is van de gemeenschap?"
- "Waar liggen verantwoordelijkheden (burger-organisaties-gemeente)?"
- "Wat kunnen we binnen de gemeenschap zelf oppakken zonder overheid of maatschappelijke organisatie?"

Het antwoord op deze vragen is niet op voorhand te geven, maar zal steeds weer opnieuw geformuleerd worden. Afhankelijk van het antwoord wordt bepaald waar de verantwoordelijkheid het best op z'n plaats is en welke speler, welke rol aanneemt.

De kwetsbare inwoners mogen er op rekenen dat de gemeente Lochem en de professionele organisaties samen een sluitend netwerk (trampoline) vormen voor inwoners die tijdelijke ondersteuning nodig hebben en een vangnet voor de meer kwetsbare inwoners, zodat zij uit het professionele zorggebied kunnen komen of de juiste zorg blijven ontvangen.

4.5 Dialoog

Met het oog op de hierboven beschreven rollen is het voeren van een dialoog van belang. De gemeente en spelers betrokken bij het welzijn moeten in samenspraak duidelijk aangeven welke resultaten zij (van elkaar) verwachten en welke rol eenieder neemt. De eerder genoemde uitgangspunten en de pijlers zijn hierbij leidend. Afspraken over de wijze van financiering van de activiteiten zijn een onderdeel van de dialoog. Waarbij allerlei vormen van financiering bespreekbaar zijn inclusief de mate van ondernemerschap die van de spelers betrokken bij het welzijn, verwacht wordt.

⁵ Voor uitgebreide beschrijving van deze rollen wordt verwezen naar bijlage 3, Regisserend Lochem

5. Het vervolg

Nadat deze visie van welzijn is vastgesteld door de gemeenteraad, gaat de gemeente Lochem in overleg met de welzijnsorganisaties vaststellen waar de prioriteiten van het welzijnsbeleid voor de komende jaren komen te liggen. Uiteraard zullen hierbij de te verwachten transformaties en transitie op het sociale domein mee worden genomen.

Naar aanleiding van een grondige analyse van behoeften en mogelijkheden komt in overleg met inwoners en organisaties een maatschappelijke agenda tot stand. Aan de hand van een gedeelde maatschappelijke agenda worden keuzes gemaakt welke doelen en resultaten worden nagestreefd en welke (wijze van) financiering wordt gehanteerd. Afspraken komen tot stand aan de hand van de beschreven kaders, waarin voldoende ruimte bestaat om aan te sluiten op actuele ontwikkelingen en ruimte te geven aan burgerinitiatieven. Evaluaties zullen planmatig plaatsvinden om eventuele bijstellingen mogelijk te maken. Dit proces zal in de carroussel vorm verder worden uitgewerkt.

De ambitie die we hebben is dat inzet van welzijnswerk zorgt dat mensen de weg weten te vinden in hun sociale omgeving. Gezocht moet worden naar een methodiek om de sociale cohesie (zie hiervoor de piramide van burgerkracht en regie) vorm te geven. Dit proces vraagt tijd, ruimte maar ook monitoring voor verdere doorontwikkeling.

BIJLAGE 1

De piramide van Burgerkracht en regie

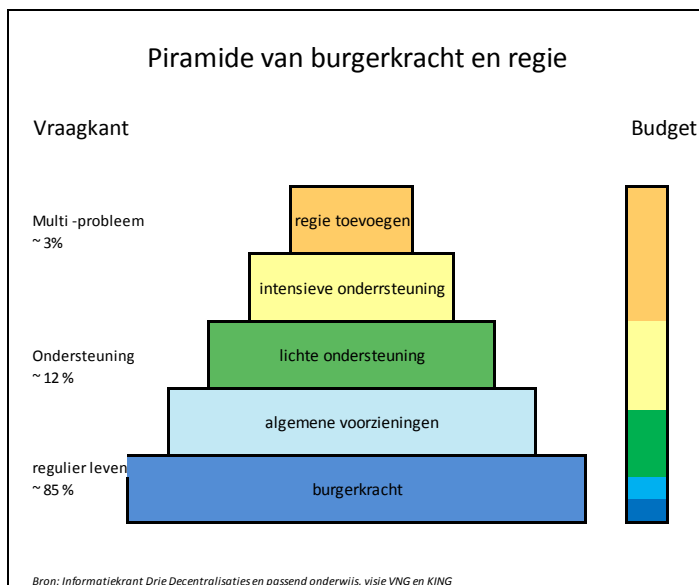
De piramide van burgerkracht en regie die in de transitie veel gebruikt wordt als denkkader, geeft een goed inzicht in de kracht van de samenleving.

De basis van deze piramide laat zien dat het grootste deel van de inwoners van de gemeenten, voldoende goed in staat is voor zichzelf en hun directe omgeving (familie, buren, vrienden) te zorgen. Slechts een klein deel doet een beroep op ondersteuning.

Hiervan is het grootste deel gebaat bij een tijdelijke vorm van ondersteuning en heeft het kleinste deel behoefte aan een permanente vorm van ondersteuning.

Voor elk van deze 3 groepen zijn hoofddoelstellingen ontwikkeld die de gewenste situatie (de visie van een inclusieve samenleving) mogelijk moeten maken.

Een overzicht van de verschillende groepen wordt weergegeven in het volgende plaatje:

Groep 1: 80-85% van de inwoners ondervindt geen majeure participatieproblemen

De volgende hoofddoelstellingen voor de grote groep van 80-85% worden nagestreefd:

1. Het bieden van een sociale basisinfrastructuur
2. Het stimuleren van initiatieven van inwoners en organisaties
3. Het bieden van preventie op de verschillende levensgebieden om uitval te voorkomen.

Deze drie doelstellingen dragen bij aan (het vergroten van) de zelfredzaamheid van de inwoners van Lochem. De inwoners die graag hun maatschappelijke betrokkenheid tonen hebben de mogelijkheid om deze in te zetten op die gebieden waar ze het meeste affiniteit mee hebben.

Groep 2: 10-15% van de inwoners heeft tijdelijk ondersteuning nodig

De volgende hoofddoelstellingen voor de inwoners met een tijdelijke ondersteuning (de 10-15%) worden nagestreefd:

1. Er is een sluitend netwerk van functies die teruggeleiden naar zelfredzaamheid en mogelijk maatschappelijke participatie.
2. De geboden ondersteuning kent een wederkerigheid, zodat - zodra het mogelijk is - een bijdrage wordt geleverd aan de maatschappij.

Groep 3: 2-5% van de inwoners heeft permanente ondersteuning nodig

Een beperkte groep inwoners van Lochem (tussen de 2 en 5%) is aangewezen op een permanente vorm van ondersteuning. In het merendeel van de gevallen gaat het om inwoners waarbij sprake is van multi problematiek. Voor deze groep inwoners wordt de volgende doelstelling nagestreefd:

1. Om de mensen met multi problematiek te ondersteunen biedt de gemeente Lochem maatwerk en een vangnet van samenwerkende organisaties.

Wat zijn de bakens van Welzijn Nieuwe Stijl?⁶

Welzijn Nieuwe Stijl kent acht bakens (kenmerken). Deze geven richting aan de kwaliteitsontwikkeling van de welzijnssector en zijn daarmee ook voor gemeenten in de rol als opdrachtgever relevant. Deze bakens zijn tot stand gekomen na vele gesprekken met deskundigen uit het veld, beroepsorganisaties, wethouders, gemeenteambtenaren, onderzoekers, cliëntorganisaties en directeurs van welzijnsorganisaties. Van belang is om te bepalen welke maatschappelijke problemen aangepakt moeten worden met daarin aangegeven het gewenste maatschappelijke effect. Het waartoe maakt het belang en de keuzes in de bakens duidelijk. Werken volgens Welzijn Nieuwe Stijl betekent:

1. Gericht op de vraag achter de vraag.
Richt je samen met de cliënt op de werkelijke vraag in plaats van dat het aanbod de vraag stuurt.
2. Gebaseerd op de eigen kracht van de burger.
Ga eerst na wat de burger zelf kan (met hulp van de directe omgeving) en bepaal daarna of verdere ondersteuning nodig is.
3. Direct er op af.
Benader ook mensen die niet om ondersteuning kunnen, durven of willen vragen.
4. Formeel en informeel in optimale verhouding.
Zoek naar de ideale verhouding voor de toekomst tussen formele hulp (en afhankelijkheid daarvan) en ondersteuning vanuit het sociale netwerk van de burger.
5. Doordachte balans van collectief en individueel.
Ga uit van het stepped-care principe: doe collectief wat collectief kan, en bied individuele hulp als dit nodig is.
6. Integraal werken.
Werk samen met de keten (en netwerk) partners om tot een samenhangend en volledig pakket van ondersteuning te komen, waarin de regie duidelijk is geregeld.
7. Niet vrijblijvend, maar resultaatgericht.
Definieer duidelijke doelen voor de korte en lange termijn en ga na hoe die te halen.
8. Gebaseerd op ruimte voor de professional.
Creëer ruimte voor de goed opgeleide professional om te werken en te handelen volgens zijn of haar kennis, ervaring en vaardigheden.

⁶ <http://www.invoeringwmo.nl/vraag/wat-zijn-de-bakens-van-welzijn-nieuwe-stijl>

Regisserend Lochem

Regisserend Lochem is een overkoepelende visie hoe Lochem haar rol als overheid wil ontwikkelen. Binnen de veranderende rol die de gemeente Lochem voor zichzelf weggelegd ziet is het uitgangspunt dat een overheid niet vóór de burgers is, maar ván de burgers. Een overheid die regisseert, faciliteert, maar ook de ruimte geeft aan het maatschappelijk middenveld zelf vorm te geven aan hun samenleving. Open voor initiatieven, de blik op de snel veranderende samenleving, steeds op zoek naar samenwerking. Steeds meer als partner, steeds minder als solist. Een belangrijk element in het denken over kerntaken is daarom de rol die de gemeente wil spelen bij de uitvoering van haar taken en de rol die door andere participanten (inwoners, bedrijven, instellingen, corporaties, dorpsraden etc.) kan worden ingevuld. Dat geldt voor de taken waarin de gemeente autonomie heeft maar ook voor de uitvoering van meer basale taken als bescherming, veiligheid, een minimum aan bestaanszekerheid, het creëren van kansen op werk en scholing, zorgen voor goed onderwijs.

In de nota Regisserend Lochem heeft de raad deze rolverandering betekenis (taal) gegeven aan de hand van een denkconcept opgedeeld in vier domeinen. Lochem wil vanuit dit denkconcept de volgende beweging in zetten:

- Van Retro in control (klassiek, bepaalt, betaalt en voert zelf uit) naar Manoeuvres in de markt (bepaalt, betaalt, opdrachtgever besteedt uitvoering uit aan anderen).
- Beweging maken naar de Maatschappelijke Carrousel (samenwerken in netwerken, invloed, gelijkwaardigheid, stimuleren, faciliteren en indien nodig betalen op basis van partnerschap).
- Volgend in de Flashmob daar waar burgers en maatschappelijke organisaties geheel vanuit eigen kracht initiatieven nemen en de overheid uitdagen mee te gaan zonder de regie over te nemen.

Uitgedrukt in participatie verschuift de burgerparticipatie in de Maatschappelijke Carrousel en de Flashmob langs een glijdende schaal steeds verder naar overheidsparticipatie. Binnen de gemeente Lochem zijn al volop initiatieven die binnen deze beweging passen.

In de beweging van Retro in control naar Manoeuvres in de markt speelt bijvoorbeeld de vorming van de Omgevingsdienst Achterhoek, het overhevelen van de belastingtaken naar samenwerking en het overbrengen van de onderhoudstaken openbare ruimte naar BBoor.

Voorbeelden van de Maatschappelijke Carrousel zijn de kernenaanpak, het project Adel, het bestuurlijk aanbesteden van de WMO, Highport Eefde, Wonen-welzijn-zorg in Epse, op sportgebied in Elze en de convenanten (25) groenonderhoud met groepen inwoners.

Sprekend voorbeeld van de Flashmob is onmiskenbaar het Kinderknooppunt waarvan het resultaat in het nieuwe gemeentehuis een vaste plek heeft gekregen.

Deze voorbeelden maken duidelijk dat Regisserend Lochem diversiteit zal kennen en vele vormen kan aannemen, afhankelijk van het beleidsveld, de partners en de doelen die worden nagestreefd. Daarbij past geen sjabloon-denken. Regie is maatwerk, vraagt om open en flexibel denken en gedrag en kan zich in alle domeinen afspelen. Bestuur (raad en college) en organisatie nemen een lerende en onderzoekende positie in, waarbij er gewerkt wordt met een bepaalde risicomarge waarin het evalueren van successen en gemaakte fouten normaal is. Regisseren moet én mag.

Visie op Welzijn in relatie tot andere beleidskaders

Beleid	Inhoudelijke raakvlakken inzet sport als middel
Toekomstvisie <i>'Lochem verbindt prachtig', 2030</i>	Veranderende rollen, vertrouwde samenwerking: - Lochem heeft krachtige kernen; een samenleving met lokale kracht door samenwerking, gedragenheid door vrijwilligers en verenigingen. Lochem 2030, de koers: - Basispunt van Lochem: verbinding tussen mensen, sterke sociale samenhang, levendige, kernen, actieve vrijwilligers, vele verenigingen, prettig wonen, speciale aandacht voor cultuur, cultuurmakelaar; - Een gemeentelijke overheid die de kracht en initiatieven van maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen aanjaagt en ondersteunt. Strategische agenda 2020: - Sterke kernen: inwoners nemen verantwoordelijkheid, integrale samenwerking, vrijwilligersprojecten; - Recreatie versterkt: cultuurhistorie, sfeer, kwaliteit van leefomgeving;
Collegeprogramma <i>'Samen ondernemend', 2010-2014</i>	Sport - Inwoners kunnen optimaal aan de samenleving meedoen; - Beoefenen van sport is belangrijk voor het welzijn van de inwoners; - Stimuleren van inwoners om activiteiten te bezoeken en hieraan deel te nemen; - Zwaar accent op sportstimulering, met speciale aandacht voor gehandicapten; - Deelname aan de combinatiefuncties biedt kansen om een programma op het gebied van sportstimulering, buurtactiviteiten, brede school en cultuur goed te laten uitvoeren in samenwerking met scholen, verenigingen en het buurtwerk. Zorg en welzijn - Inzet gericht op actief meedoen van alle inwoners aan de lokale samenleving; 'Participatie' is sleutelwoord; - Inzet vrijwilligers, samen met professionele hulp, is van onschatbare waarde. Onderwijs en jeugd - Achterstanden van leerlingen in het basisonderwijs zo veel mogelijk voorkomen; - Samenwerking voorschoolse voorzieningen belangrijk, activiteiten op het gebied van sport, cultuur en buurtwerk kunnen hierbij betrokken worden; - Ontwikkeling jeugd en jongeren stimuleren; - Vergroten van ontwikkelingskansen voor jongeren en voorkomen van achterstand en uitval; - Betrokkenheid van jongeren bij hun leefomgeving vergroten door een prettig werk-, woon- en vrijetijdsklimaat te stimuleren.
Transitie sociale domein <i>'Bouwen op de kracht van de lokale samenleving', concept 2013</i>	Visie - Eigen kracht als motor voor participatie; - Eenvoud en alertheid: de professionals en dienstverleners; - Ontkokering, samenwerking en verbinding.
Wmo beleid <i>'Meedoen en samen doen', 2009-2012</i>	Meedoen en het samen doen Alle inwoners van Lochem, ongeacht leeftijd, beperkingen en problemen, moeten volwaardig kunnen meedoen in en aan de samenleving. Samen met de bewoners en de maatschappelijke en uitvoerende organisaties werkt de gemeente aan het vergroten van de participatie en de zelfredzaamheid van mensen en de leefbaarheid en sociale samenhang in de kernen. Actieve gemeente Lochem wil een actieve gemeente zijn waarin mensen zich in staat en uitgenodigd voelen om zelfstandig te functioneren en deel te nemen aan de samenleving. De gemeente vraagt actief burgerschap van haar inwoners en

	zorgt daarbij voor goede randvoorwaarden. Kerngerichte benadering Vanuit het gedachtegoed van de Wmo kiest de gemeente voor een aanpak die zich richt op het verbeteren van de directe leefomgeving in de kernen/wijken in nauwe samenwerking met de inwoners en de maatschappelijke organisaties. Andere manier van werken Van aanbodsturing naar vraagsturing, meer preventief en minder curatief werken, interactieve beleidsontwikkeling en -uitvoering, nieuwe vormen van samenwerking en ruimte voor maatschappelijk initiatief. Prestatievelden 1: Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid in dorpen, wijken en buurten. 2: Jeugdigen met problemen met opgroeien ondersteunen en ouders met problemen 4: Het ondersteunen van vrijwilligers.
Gezondheidsbeleid <i>'Gezond zijn, gezond blijven'</i> 2009-2012	Visie Gezondheid bepaalt in belangrijke mate de kwaliteit van leven. Gezonde mensen voelen zich beter, zijn minder vaak ziek, werken meer, presteren beter en leven langer. Kortom: ze kunnen beter meedoen. Gezondheidswinst helpt dus de burger én de samenleving. Belangrijke onderwerpen • Het bestrijden van overgewicht; • Het bestrijden van diabetes • Het bevorderen van een gezonde leefstijl, met name door voldoende te bewegen; • Het voorkomen van depressie; • Het bestrijden van eenzaamheid.
Vrijwilligersbeleid <i>'Beleidsplan vrijwilligers en Mantelzorg', 2012-2015</i>	Ambities • Meer vrijwillige inzet; • We willen vrijwilligers ondersteunen bij hun vrijwillige inzet. Uitgangspunten • Vrijwillige inzet komt uit mensen zelf; de gemeente wil faciliteren; • Mensen benutten hun eigen kracht eerst; • Ondersteunen is nodig wanneer de eigen kracht van mensen ontoereikend is; • Het ondersteuningsaanbod moet aan eisen voldoen; • We richten ons op kwetsbare groepen en op initiatiefrijke burgers; • Als er meer vrijwillige inzet is, kan de gemeente mensen loslaten, zonder ze te laten vallen.

De Zorgtuin

De Zorgtuin Gorssel is gelokaliseerd aan de rand van het dorp op de voormalige gemeentewerf. Na de gemeentelijke herindeling werd deze gemeentewerf niet meer gebruikt en raakte in verval. Op de plek, een stuk grond beklinkerd en met betonnen bielzen afgezet, vond vandalisme en overlast plaats. Met heel veel inzet van vrijwilligers, lokale ondernemers en de ANBI stichting Munira, is op het verwaarloosde terrein een prachtige tuin aangelegd, een veilige plek voor jong en oud, kwetsbare en weerbare burgers. Zorgtuin staat voor zorg voor elkaar, jezelf en de omgeving (natuur). Een tuin vol ontmoeting, verbinding en beleving in het groen. Geen overlast meer, nu volop ontmoeting, verbinding en beleving in het groen!

De Zorgtuin Gorssel heeft een sociaal maatschappelijke functie, de tuin is vrij toegankelijk en er vinden veel activiteiten plaats voor jong en oud, kwetsbare en weerbare burgers. Buurtbewoners kweken snijbloemen voor het zorgcentrum de Borkel, wekelijks worden de verse snijbloemen (oude bloemenrassen zoals de korenbloemen geven veel herkenning en beleving) naar het zorgcentrum gebracht voor de koffiekamer. Activiteiten en uitstapjes voor de oudere bewoners van het zorgcentrum naar de tuin. Schoolklassen kweken pompoenen in de tuin, de oogst is aangeboden aan de voedselbank. Er is een educatief programma over bijen voor de scholen in de omgeving. Lichte werkzaamheden voor ouderen in de tuin. Voor jongeren is er een ondersteunend programma (empowerment) in de tuin in samenwerking met leerplichtambtenaar. Veel MAS stage aanvragen scholieren, Een team vrijwilligers onderhoud de tuin.

www.groendichterbij.nl/zorgtuingorsselaanijssel

BIJLAGE 6

Repair Café Lochem-Zuiderenk

Repair Cafés zijn gratis toegankelijke bijeenkomsten die draaien om (samen) repareren. Op de locatie waar het Repair Café wordt gehouden, is gereedschap en materiaal aanwezig om alle mogelijke reparaties uit te voeren. Op kleding, meubels, elektrische apparaten, fietsen, speelgoed etc. Ook reparatiedeskundigen zijn aanwezig, zoals elektriciens, naaisters, timmerlieden en fietsenmakers.

Bezoekers nemen van thuis kapotte spullen mee. In het Repair Café gaan ze samen met de deskundigen aan de slag. Zo valt er altijd wel wat te leren. Wie niets heeft om te repareren, neemt een kop koffie of thee. Of gaat helpen bij een reparatie van iemand anders.

Waarom een Repair Café?

In Nederland gooien we ontzettend veel weg. Ook dingen waar bijna niets mis mee is, en die na een eenvoudige reparatie weer prima bruikbaar zouden zijn. Helaas zit repareren bij veel mensen niet meer in het systeem. Mensen weten niet meer hoe dat moet. Reparatie- kennis verdwijnt snel. Mensen die deze praktische kennis nog wel bezitten, worden door de maatschappij niet altijd even hoog gewaardeerd en staan vaak zelfs ongewild aan de kant. Hun ervaring wordt niet of nauwelijks benut.

Mensen die anders misschien aan de kant staan, doen weer mee. Waardevolle praktische kennis wordt overgedragen. Spullen worden langer bruikbaar gemaakt en hoeven niet te worden weggegooid. De hoeveelheid grondstoffen en energie die nodig is om nieuwe producten te maken, wordt beperkt. Evenals de CO2-uitstoot. Want bij het fabriceren van nieuwe producten – en het recyclen van oude – komt CO2 vrij.

In het Repair Café leren mensen op een andere manier naar hun spullen te kijken. En er opnieuw de waarde van in te zien. Het Repair Café draagt bij aan een mentaliteits- verandering. Die is noodzakelijk om mensen enthousiast te maken voor een duurzame samenleving.

Van wie is het idee afkomstig?

Het Repair Café is een initiatief van Martine Postma. Zij zet zich sinds 2007 op allerlei manieren in voor duurzaamheid op lokaal niveau. Het allereerste Repair Café organiseerde Martine op 18 oktober 2009 in Amsterdam-West. Het was een groot succes en aanleiding om, op 2 maart 2010, Stichting Repair Café op te richten. Deze Stichting biedt, sinds 2011, professionele ondersteuning aan lokale groepen in binnen- en buitenland die zelf hun eigen Repair Café willen beginnen.